



Brannøvingsaktiviteter

Veileder for saksbehandlere
hos Fylkesmennene

TA-2130/2000
ISBN 82-7655-272-2

Sammendrag

Denne veilederen er et hjelpemiddel i Fylkesmannens saksbehandling av brannøvingsaktiviteter. Forhåpentligvis vil den bidra til at brannøvingsaktiviteter fortsatt foregår på en slik måte at de gir minst mulig skade eller ulempe for helse- og miljø. Det finnes per dags dato ca. 35 brannøvingsplasser med utslippstillatelse gitt av SFT. Flere av disse utslippstillatelsene er relativt gamle og inneholder ikke oppdaterte miljøkrav. I denne veilederen beskrives de viktigste helse- og miljøkrav som SFT har satt i nyere utslippstillatelser.

Veilederen omtaler ikke andre nødvendige tillatelser som virksomhetene har krav om å innhente fra kommune/fylkesmann og eventuelt andre etater (for eksempel ved etablering av ny virksomhet eller ved påtennelse av bygninger). Det gjøres oppmerksom på at kommunehelsetjenesteloven gir kommunen myndighet til å kreve at forhold som medfører direkte eller indirekte negativ virkning på helsen blir rettet. Hvis forholdet medfører overhengende fare for helseskade, kan kommunen kreve virksomheten stanset, om nødvendig med bistand fra politiet.

Det gjøres også oppmerksom på at virksomheter som sysselsetter en eller flere arbeidstakere omfattes av forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid (Internkontrollforskriften av 06.12.1996).

Innhold

1	Hva brannøvingsaktiviteter omfatter.....	3
2	Noen definisjoner.....	4
3	Antennelse av materialer	5
3.1	Substitusjonsplikt	5
3.2	Flytende og gassformige stoffer.....	5
3.3	Trevirke, kjøretøy og hus	5
3.4	Avfall.....	5
4	Kunstig røyk	7
5	Slokking og slokkemidler	8
5.1	Slokkemetode	8
5.2	Valg av slokkemiddel.....	8
6	Utslippsbegrensninger	9
6.1	Utslipp til vann.....	9
6.2	Utslippsreduserende tiltak, renseanlegg m.m.:	9
6.3	Utslipp til luft	9
6.4	Svevestøv	10
6.5	Eksempler på mulige utslippsreduserende tiltak (tips)	10
7	Utslipssted for avløpsvann	11
8	Støy	12
9	Beliggenhet og vindforhold.....	13
9.1	Krav til virksomhetene	13
9.2	Effekter av luftutslipp.....	13
10	Tidsbegrensning for øvingsaktiviteter.....	14
11	Overholdelse av grenseverdier og journalføring.....	15
11.1	Målinger av avløpsvann	15
11.2	Målinger av luftutslipp.....	15
11.3	Krav til kontrollmålinger.....	15
12	Nedleggelse.....	16
13	Fylkesmannens myndighet	17
13.1	Endring og omgjøring av tillatelse	17
13.2	Unntak	17
13.3	Tilsyn.....	17
13.4	Tvangsmulkt.....	18
14	Vedlegg	19

1 Hva brannøvingsaktiviteter omfatter

Virksomheter med tillatelse til brannøvingsaktiviteter foregår i all hovedsak på sikkerhetsentra, forsvarets øvingsanlegg, kommunale brannstasjoner, flyplasser og mobile brannøvingsanlegg. Dette er områder hvor det foregår kontrollerte øvelser med slokking av antente brennstoffer og trevirke, røykdykking med naturlig og kunstig røyk. Andre områder hvor denne veilederen kan være til hjelp er øvelser i forbindelse med antennelse av bygninger, kjøretøy og lignende.

2 Noen definisjoner

- **Brannøvingsaktiviteter:** Øvelser med slokking av antente brennstoffer og trevirke, røykdykking med naturlig og kunstig røyk, samt øvelser i forbindelse med antente bygninger, kjøretøy og lignende.
- **Brennstoffer:** Flytende stoffer, gassformige stoffer og rent trevirke/sponplater som benyttes som brannkilde i forbindelse med brannøvelse eller for dannelse av røyk (for røykdykking).
- **Naturlig røyk:** Røyk fremkommet ved antennelse av brennstoffer eller trevirke.
- **Kunstig røyk:** Røyk fremkommet på annen måte enn som følge av antennelse (teaterrøyk).
- **Slokkemidler:** Stoffer som er egnet til å slukke en brann.

3 Antennelse av materialer

3.1 Substitusjonsplikt

Alle virksomheter, inkludert brannøvingsplasser, som bruker stoffer som kan være en risiko for helse og miljø, har en plikt til å vurdere denne bruken av kjemikalier, jf § 3a i Produktkontrollloven. Denne substitusjonsplikten går ut på å bytte ut helse- og miljøfarlige stoffer med mindre farlige alternativer, såfremt dette kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe for virksomheten.

3.2 Flytende og gassformige stoffer

I dag benyttes i økende grad ”lette” brennstoffer som flyparafin, gass, teknisk sprit, propan etc. i brannøvingsaktiviteter, og det anbefales at disse typer brennstoff nedfelles i nye tillatelser. Det bør unngås å gi tillatelse til bruk av tungdestillater og tung fyringsolje som gir stor røykutvikling og høyt sotutslipp. Dersom fyringsolje ønskes brukt som brennstoff bør denne være av typen lett fyringsolje nr. 1. Se for øvrig forskrift om svovelinhold i ulike oljeprodukter.

3.3 Trevirke, kjøretøy og hus

Ønskes trevirke benyttet til brannøvingsaktiviteter, bør dette være rent og ikke inneholde kjemikalier av typen maling, lakk, impregnering, osv. Bruk av sponplater har fram til i dag vært tillatt, forutsatt at disse er av salgskvalitet (ikke avfallsplater).

For øvingsaktiviteter som innebærer påtenning av kjøretøy og lignende, er det viktig at materialer som kan skape særskilte forurensningsproblemer i størst mulig grad fjernes før påtenning. I slike tilfeller kan det være hensiktsmessig å vise til SFTs miljøkrav til biloppsamlerne. Før bilvraket presses for uttransport til fragmenteringsverk, må følgende klargjøring være utført av biloppsamlerne:

- Fjerning av kvikksølvbrytere på bestemte bilmerker/-modeller
- Demontering av batteri
- Tapping av olje fra motor, gir og kardang
- Demontering av oljefilter
- Tapping av bremsevæske, frost- og spylevæske
- Tapping av drivstoff
- Demontering av hjul og avbalanseringslodd av bly

Andre uønskede komponenter som bør vurderes fjernet før påtenning er eksempelvis plastkomponenter og stoppede bilseter.

Nedbrenning av hus bør kun foregå i kontrollerte former i forbindelse med brannvesenets øvingsplaner. Ved øvelser som skal foregå ved påtenning av hus er det viktig at alt vesentlig av avfall/materiale ut over trevirke blir fjernet før påtenning. I 1995 sendte Direktoratet for brann og eksplosjonsvern (DBE) ut et rundskriv (nr. HR 9/95) til alle landets brannsjef. I rundskrivet ble det informert om regler og gitt råd angående fullskala øvelsesbrenning i påtente bygg. Kopi av dette rundskrivet finnes som vedlegg til denne veilederen.

3.4 Avfall

Brenning av avfall, åpent eller i små ovner, gir store forurensede utslipp til luft og er ikke lovlig. Tillatelse til brenning av avfall må kun gis dersom gjeldende strenge EU-krav overholdes (2000/76/EC), og i praksis er det kun forbrenningsteknisk avanserte anlegg med røykgassrensing som tilfredstiller disse kravene.

Hva som regnes som avfall er definert i forurensningsloven § 27. Det vises også til forskrift om spesialavfall (spesialavfallsforskriften) av 19.05.1994. For eksempel er utskilt olje fra oljeavskillere å betrakte som spesialavfall.

4 Kunstig røyk

Ved enkelte typer øvelser kan det være gunstig å benytte kunstig røyk i stedet for naturlig røyk. For å lage kunstig røyk benyttes gjerne en røykmaskin hvor en væske varmes opp og gir røykutvikling.

Røykvæsker kan f.eks bestå av blandinger av propylenglykol og vann, og er da regnet for å være relativt ufarlige. Det bør understrekes i nye tillatelser at bruk av kunstig røyk i brannøvingsaktiviteter ikke skal medføre helseskade eller annen ulempe i omgivelsene.

5 Slukking og slökkemidler

5.1 Slökkemetode

Det kan med fordel settes inn et krav i tillatelsen om at spredning av slökkemidler skal begrenses mest mulig under slukkingen. Likeså kan det være greit at det stilles et krav om at det ikke bør benyttes mer kjemiske slökkemidler enn det som strengt tatt er nødvendig for effektiv slukking av brann. (Slukking bør ta til så snart det er praktisk mulig etter at væskeflaten er overtent, slik at røykutviklingen blir minst mulig. Spredning av slökkemidler kan reduseres f.eks. ved bruk av vanngardin.)

5.2 Valg av slökkemiddel

Det bør i utgangspunktet bare benyttes slökkemidler som ikke gir skade på helse og miljø i omgivelsene. Ved vurdering av type slökkemidler er det hensiktsmessig at det legges vekt på å finne fram til midler som er lite giftige og som har høy nedbrytbarhet i naturen, jf kap. 4.1 om substitusjonsplikten. Det bør videre forutsettes at all håndtering av kjemiske slökkemidler skjer i henhold til andre gjeldende lover og forskrifter.

6 Utslippsbegrensninger

6.1 Utslipp til vann

Det bør settes krav til at øvingsaktiviteter med forbruk > 100 liter oljeholdig brennstoff pr. måned skal foregå på en tett såle/platting som er utformet slik at olje og oljeholdig vann kan samles opp og føres til egnet renseanlegg, eller samles opp og leveres til godkjent mottak, jf. forskrift om spesialavfall av 19.05.1994. Ved utslipp fra renseanlegg anbefaler SFT at det stilles krav om at konsentrasjonen av olje (upolare oljeforbindelser) i avløpsvannet ikke skal overskride 20 mg/liter som øyeblikksverdi.

For øvingsaktiviteter med forbruk av oljeholdige brennstoffer < 100 liter pr. måned bør det ikke tillates utslipp. I slike tilfeller kan det settes som vilkår i tillatelsen at oljesøl og oljeholdig slokkevann skal samles opp og leveres til godkjent aktør, jf. § 8 i spesialavfallsforskriften.

6.2 Utslippsreduserende tiltak, renseanlegg m.m.:

Avløpsvannet vil inneholde rester av brennstoff og slökkemidler og bør renses for å tilfredsstille utslippsbegrensningene nevnt under pkt 7.1. Egnede renseanlegg kan for eksempel være oljeutskiller og filter.

Renseinnretningene bør etterses regelmessig slik at de til enhver tid er effektive. Ved dimensjonering av renseanlegg bør det tas hensyn til regnvann, samt kompensere for virkningen av eventuelle dispergerende egenskaper ved slökkemidlene. Oppholdstiden kan derfor bli mye lenger enn én time. For at renseinnretningene skal fungere mest mulig optimalt, bør vannmengdene inn til renseanlegget begrenses.

Oppsamlingstank for utskilt olje bør være utstyrt med nivåvarsler som gir signal i god tid før tanken er full. Ved tømning av oljeutskiller skal utskilt olje og slam behandles som spesialavfall og disponeres på en slik måte at det ikke oppstår forurensningsfare.

6.3 Utslipp til luft

For øvingsaktiviteter med forbruk av oljeholdig brennstoff > 100 liter pr. måned eller forbruk av rent trevirke > 1 m³ pr. mnd, anbefaler SFT at det stilles krav til utslipp av støv/partikler. Konsentrasjonen av svevestøv (se også pkt. 7.4) bør ikke overskride følgende verdi ved nærmeste nabo, eller annen nabo som eventuelt blir mer utsatt :

PM₁₀ = 50 µg/m³ (glidende middel over 24 timer)

Dette kravet vil være vanskelig å følge ved påtennelse av bygninger som inngår i brannvesenets øvelsesplaner, og i slike tilfeller kan fylkesmannen vurdere hensiktsmessigheten av dette kravet.

Man får vurdere i hvert enkelt tilfelle om øvingsaktiviteter som bruker mindre enn 100 liter oljeholdig brennstoff pr. måned eller mindre enn 1 m³ rent trevirke pr. måned, skal ha noen krav til utslipp til luft.

6.4 Svevestøv

Svevestøv består av partikler som svever i luften i en viss tid. Den inhalerbare fraksjonen av svevestøv (partikler med diameter mindre enn 10 μm , PM_{10}) deles i to fraksjoner : finfraksjon som inneholder partikler med diameter mindre enn 2,5 μm og grovfraksjon som inneholder partikler med diameter mellom 2,5 μm og 10 μm .

Finfraksjonen, $\text{PM}_{2,5}$, stammer stort sett fra forbrenning eller partikkeldannende reaksjoner i atmosfæren, mens grovfraksjonen, PM_{10} , stort sett inneholder mekanisk genererte partikler (avblåsning fra jord, slitasje fra veidekke etc). Finfraksjonen inneholder hovedmengden av de sure komponentene og den største andelen av komponenter som kan virke kreftfremkallende.

6.5 Eksempler på mulige utslippsreducerende tiltak (tips)

Innendørs øvelser med oljebrann gir mulighet for oppsamling og rensing av utslipp til luft og utslipp til vann. Ved brenning av olje har man beregnet at røykutslippet ved en innelukket brannøvelse utgjør ca 10 % av røykutslippet ved tilsvarende øvelse i friluft. Det forventes at forbruket av brennstoff blir redusert, mens strømforbruk og vedlikeholdsutgifter vil øke.

Ved innendørs brann- og røykdykking er gass en godt egnet brennkilde. I objektene kan det monteres gassbrennere og et avansert sensor- og databasert kontrollsystem som kan regulere brannen i styrke og omfang. Øvingssituasjonene blir realistiske ved at kunstig røyk tilføres. Et rensesystem reduserer utslipp av røyk og avgasser. Spillvann fra øvelsene kan renses for gjenbruk til ny brannslukking. Årlig utslipp til luft fra et innendørs øvingscenter som kun bruker gass er beregnet til 60 tonn CO_2 , 0,05 tonn NO_x , mens flyktige organiske forbindelser ikke vil være målbare.

For å visualisere en branns faser kan man gjennomføre slukkeøvelser i en container der en del av vegger og tak dekkes med fiberplater for å lage volumet identisk med vanlige romenheter der omhyllingsmateriell inngår. Branncontaineren kan konstrueres med en stor åpning i den ene enden samtidig som det er ventilasjonsinntak i taket. En enkel renseanordning på taket kan fange opp grove partikler fra brannøvelsene. Renseanordningen kan bestå av en nettingkasse fylt med våt/fuktig treull som skiftes for hver gang containeren er i bruk.

Dysregulering (olje under trykk) av olje til et brannobjekt reduserer oljeforbruket og gir bedre forbrenning. Det er anslått at røykutslippet reduseres med 80 prosent i forhold til oljebrann i kar.

Ved påtennelse av bygninger kan det være behov for egen tillatelse fra kommunen, jfr. vedlagte rundskriv fra DBE.

7 Utslippssted for avløpsvann

Utslippssted for virksomhetens prosessavløpsvann vil nødvendigvis variere alt etter aktivitetens geografiske beliggenhet. I vurderingen av alternative utslippssteder bør det legges vekt på hvor utslippet vil gjøre minst skade for omgivelsene og hva som synes mest hensiktsmessig. Generelt frarådes det å gi tillatelse til infiltrering av avløpsvannet til grunnen, grunnet stor fare for negative miljømessige konsekvenser. Ofte vil kommunalt avløpsnett være godt egnet som resipient. Slike forhold bør kommunen ta i betraktning ved behandling etter plan- og bygningsloven. Vilkår i en eventuell påslippsavtale blir da en sak mellom kommunen og virksomheten.

8 Støy

I de fleste tilfeller genererer ikke brannøvingsaktiviteter høye støynivåer. Det bør likevel settes krav i tillatelsen til øvingsaktivitetenes bidrag til støy i omgivelsene, og det anbefales å benytte ”Retningslinjer for begrensning av støy fra industri m.v.” (TA-506).

TA-506 angir at aktiviteten ikke bør medføre overskridelser av et ekvivalent, kontinuerlig støynivå på 50 dB(A), målt ved nærmeste nabo, eller annen nabo som eventuelt blir mer støyutsatt. Høyeste maksimale lydnivå bør ikke overstige grenseverdien for ekvivalent-nivået med mer enn 10 dB(A). I TA-506 er det også beskrevet en anerkjent måleprosedyre ved bestemmelse av en virksomhets bidrag til lydnivået.

9 Beliggenhet og vindforhold

9.1 Krav til virksomhetene

Ved etablering av nye brannøvingsplasser, spesielt der det skal drives øvelser med røykutvikling i friluft, bør disse plasseres slik at aktivitetene ikke fører til ulempe for naboer. Hva som kan regnes som god avstand til naboer vil være avhengig av topografiske forhold, dominerende vindretning på stedet, og type og omfang av øvingsaktiviteter.

I vedlagte utslippstillatelse er det satt et krav at det ikke skal igangsettes øvinger i friluft med bruk av brennstoff som kan medføre røykdannelse, dersom vindretning og vindforhold er slik at røyk føres inn over nærmeste boliger. Det er også stilt krav om at det skal føres driftsjournal for øvingsplassen med bl.a. vær- og vindforhold.

9.2 Effekter av luftutslipp

Røykutslipp fra brannøvelser kan føre til plager for naboer, og vil være spesielt irriterende for folk med asmatiske lidelser. (Naboer: bolighus, skoler, barnehager, forsamlingslokaler, helseinstitusjoner, næringsmiddelindustri osv.). Undersøkelser har vist at luftutslippene kan ha skadelige effekter på lav i nærheten av øvelsesområdet, og nedfall av sot kan forårsake sjenerende misfarging av omgivelsene. Alle disse problemene er sterkt knyttet til virksomhetens beliggenhet og dominerende vindforhold på stedet.

10 Tidsbegrensning for øvingsaktiviteter

Ved fastsettelse av tillatt tidsrom for utendørs brannøvingsaktiviteter, bør det gjøres en individuell vurdering basert på virksomhetens beliggenhet, dvs. avstand til nabo, topografi i nærområdet, vindforhold etc. og type brennstoff som benyttes i øvelsene.

I vedlagte utslippstillatelse er det gitt en generell tillatelse til øving på alle ukedagene i tidsrommet fra kl. 0800 til kl. 1900, med unntak for helligdager og offentlige høytidsdager (jf. pkt. 3.2). I andre tilfeller kan det være nødvendig å innskrenke tidsrommet, ofte er kl. 0800 til kl. 1600 satt som tidsbegrensning, på bakgrunn av ugunstig beliggenhet og type brennstoff. Uavhengig av tidsbegrensningen bør det settes krav om rask sløkking slik at røykutviklingen blir minst mulig, og minst mulig spredning av sløkkemidler, jf kap 6.1.

11 Overholdelse av grenseverdier og journalføring

I de tilfeller der det stilles krav til grenseverdier for utslipp til luft og vann og for støy i en tillatelse, skal disse normalt overholdes i en tilfeldig valgt måleperiode. Dette innebærer at resultatene av en stikkprøve som tas på et tilfeldig valgt tidspunkt, skal være innenfor utslippskravene.

11.1 Målinger av avløpsvann

Krav til hyppighet av kontrollmåling av utslipp til vann, bør vurderes på bakgrunn av brannøvingsplassens brennstoff-forbruk. Ved et månedlig forbruk av oljeholdig brennstoff som overstiger 1000 liter, er det i nyere tillatelser ofte satt krav om månedlige analyser av avløpsvannet, jf. vedlagt tillatelse pkt 7.1.2. Ved lavere brennstoff-forbruk er det normalt tilstrekkelig med 2 eller 4 målinger pr. år av avløpsvannet.

11.2 Målinger av luftutslipp

Dersom det stilles krav om målinger av utslipp av svevestøv til luft, bør det understrekes at disse skal gjennomføres av en uavhengig instans med kompetanse på området. Det bør tydeliggjøres at målingene skal utføres på en slik måte at de gir et representativt bilde av virksomhetens bidrag til nivået av svevestøv ved nærmeste nabo, eller annen nabo som eventuelt blir mer utsatt. Grundige og pålitelige målinger av svevestøv-utslipp kan være meget kostbare. Det må derfor vurderes i hvert enkelt tilfelle om de potensielle helse- og miljøskader som svevestøvutslippet forårsaker i nrområdet er større enn den økonomiske belastningen målingene vil påføre virksomheten.

Ved store endringer i brannøvingsaktivitetene som kan få betydning for luftkvalitetsverdiene ved nærmeste berørte nabo, bør det kreves gjennomført nye representative målinger/beregninger.

11.3 Krav til kontrollmålinger

Det er viktig at kontrollmålingene gir et representativt bilde av virksomhetens forurensende bidrag til omgivelsene. I alle nye tillatelser som har krav til kontrollmålinger kreves det at:

- prøvetaking og analyse skal utføres etter Norsk Standard (NS) der slik finnes.
- prøveresultater og driftsjournal skal oppbevares i minst 3 år, og kunne forevises etter pålegg fra tilsynsmyndighet.

Krav om føring av driftsjournal er til fordel for både tilsynsmyndigheten og virksomhetene. Tips til krav som kan stilles i en driftsjournal; antall øvelser og øvingstype, forbruk av ulike typer brennstoff og sløkkemidler, vær- og vindforhold ved utendørs aktiviteter, eventuelle naboklager, tømning av evt. oljeutskillere.

12 Nedleggelse

I stort sett alle tillatelser som SFT gir til forurensende virksomhet stilles det visse standardkrav ved eventuell nedleggelse. Dette er krav som at:

- virksomheten skal sørge for at ubrukelige kjemikalier og brennstoffer m.v., samt rester av dette, tas hånd om på en forsvarlig måte.
- ubrukte kjemikalier og brennstoffer skal selges eller lagres forsvarlig.
- disponering av kjemikalier og brennstoffer må skje i samsvar med gjeldende lovverk. For eksempel skal spesialavfall håndteres i samsvar med spesialavfallsforskriften.

13 3Fylkesmannens myndighet

I de etterfølgende underkapitlene vil bestemmelser i forurensningsloven som er relevante ved konsesjonsbehandling (og annen oppfølging av) brannøvingsplasser bli kort beskrevet. Det vises for øvrig til Miljøverndepartementets brev om delegering av myndighet etter forurensningsloven av 22.12.2000, jf. nevnte departements rundskriv T-5/91 pkt 2.1.

13.1 Endring og omgjøring av tillatelse

Fylkesmannen har myndighet etter forurensningsloven § 18 til å endre og omgjøre utslippstillatelser gitt til brannøvingsplasser. De mest relevante vilkår som SFT har satt i utslippstillatelser der § 18 kan komme til anvendelse, er beskrevet i denne veilederens kapittel 7-12. Vilkår kan oppheves, endres eller nye vilkår kan settes, og om nødvendig kan tillatelse kalles tilbake dersom;

- 1) det viser seg at skaden eller ulempen ved forurensningen blir vesentlig større eller annerledes enn ventet da tillatelsen ble gitt
- 2) skaden eller ulempen kan reduseres uten urimelig kostnad for forurenseren
- 3) ny teknologi gjør det mulig å minske forurensningene i vesentlig grad
- 4) vilkårene i tillatelsen er unødvendige for å motvirke forurensninger
- 5) de fordeler forurenseren eller andre får ved at vilkår blir lempet på eller opphevet, er vesentlig større enn de skader eller ulemper det vil føre til for miljøet, eller
- 6) det for øvrig følger av ellers gjeldende omgjøringsregler.

13.2 Unntak

Av forurensningsloven § 8, tredje ledd, framgår et generelt unntak for forurensninger som ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper. Ved konsesjonsbehandling av nye brannøvingsplasser kan denne bestemmelsen komme til anvendelse dersom f.eks virksomhetens beliggenhet er gunstig, slik at vilkår om tidsbegrensning er unødvendig for å motvirke skader på nærmiljøet eller ulemper for naboer. Man bør være restriktive når det gjelder unntak fra utslippsbegrensningene som angitt i kap. 7.

13.3 Tilsyn

Fylkesmannen har myndighet etter forurensningsloven § 7 og §§ 48-51 til å føre tilsyn med at vilkårene som settes i konsesjonen følges og å treffe enkeltvedtak etter disse. I henhold til forurensningsloven § 50 skal fylkesmannen som tilsynsmyndighet ha fri adgang til brannøvingsplassen. I nye tillatelser som SFT har gitt til brannøvingsplasser (og andre bransjer) er denne "adgangsretten" spesifikt nedfelt (se pkt 12 i vedlagt tillatelse).

For utøvelse av tilsynet kan fylkesmannen, med hjemmel i forurensningsloven §§ 49 og 51, gi den ansvarlige for virksomheten pålegg om opplysninger og undersøkelser. Hvis det er fare for forurensning, eller hvis slik forurensning har inntrådt (f.eks stort utslipp av oljeholdig avløpsvann til nærliggende vassdrag), kan fylkesmannen pålegge den ansvarlige for brannøvingsvirksomheten å treffe tiltak innen en nærmere angitt frist, jf. forurensningsloven § 7 fjerde ledd, jf. andre ledd.

Mer utfyllende opplysninger om tilsyn av brannøvingsplasser kan rettes til SFTs Beredskaps- og kontrollavdeling.

13.4 Tvangsmulkt

For å sikre at vilkår/vedtak i konsesjonen følges/overholdes eller blir gjennomført, kan fylkesmannen fastsette tvangsmulkt til staten i medhold av forurensningsloven § 73.

14 Vedlegg

Rundskriv fra DBE

Til alle landets brannsjefer

**Rundskriv nr.
HR 9/95**

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

Saksnr.: 95/1916-3/SH

Ark.nr.: 326

ØVELSESBRENNING FOR BRANNVESENET.

Innledning

I henhold til «*Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen av 3. mai 1995*» § 7-1, 2. ledd, har kommunen en plikt til å sørge for at personell i brannvesenet både får praktiske og teoretiske øvelser med slik hyppighet, omfang og innhold at deres kompetanse vedlikeholdes og utvikles, slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det forventes å bli stilt overfor.

Fullskala - øvelser, f.eks. øvelser som foregår i påtent bygg, er et meget viktig element i brannvesenets øvelsesprogram.

Forholdet til forurensningsmyndighetene

Direktoratet har erfart at det i enkelte kommuner og fylker er ulik oppfatning av om det må foreligge en tillatelse i.h.t. «*Lov om vern mot forurensning og om avfall av 13. mars 1981 nr 6* » før slik øvelsesbrenning kan foretas.

Direktoratet har vært i kontakt med Statens Forurensningstilsyn for å få avklart problemstillingen.

I uttalelsen fra SFT heter det at man antar at fullskala øvelser utført av brannvesenet representerer et meget beskjedent forurensningspotensiale, og at det derfor **ikke** ansees nødvendig med en utslippstillatelse etter forurensningslovens § 11. SFT forutsetter videre at alt vesentlig av avfall/materiale ut over gammelt trevirke blir fjernet før påtenning.

Dette innebærer at det ikke er nødvendig med noen tillatelse fra forurensningsmyndigheten før en fullskala brannøvelse gjennomføres.

Direktoratet ønsker å minne om andre forhold av betydning ved fullskala brannøvelser.

Forholdet til andre kommunale myndigheter:

I henhold til plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr 77. § 93, er det bla. krav om tillatelse fra de kommunale bygningsmyndighetene før rivning av et bygg kan foretas. Øvelsesbrenning blir å betrakte som rivning, og krever følgelig en tillatelse. Dersom det er de kommunale bygningsmyndigheter som gjennom et pålegg krever bygget revet, er det ikke nødvendig med noen egen rivningstillatelse.

Før søknad om rivning sendes bygningsmyndighetene skal naboer og gjenboere varsles, dersom de ikke allerede skriftlig har sagt fra at de ikke har noe å bemerke til søknaden.

I nabovarselet skal det fremkomme at eventuelle merknader må være kommet til kommunen innen 2 uker etter at varselet ble sendt.

Når søknaden gjelder rivning må søker også sørge for å varsle de som har pengehefteleser i eiendommen. Erklæring om at disse er varslet skal følge saken.

Opplysninger om hvem som har pengeheftelser i eiendommen fås ved å sjekke grunnboken.

Det er i utgangspunktet eier av bygget som er ansvarlig for å fremskaffe rivningstillatelsen . Brannvesenet må på sin side forvisse seg om at en slik tillatelse faktisk foreligger.

Den kommunale helsetjenesten skal bla. fremme folkehelse og trivsel, samt gode sosiale og miljømessige forhold. I den forbindelse kan kommunenes helsemyndigheter med hjemmel i kommunehelsetjenesteloven av 19. november 1982 nr 66 § 4a-8, stanse virksomhet som medfører en overhengende fare for helseskade.

Det er ikke noe krav om tillatelse fra helsemyndigheten før en fullskala brannøvelse gjennomføres, men helsemyndigheten **kan** i helt spesielle situasjoner kreve øvelsen avsluttet.

Andre forhold

Direktoratet ønsker avslutningsvis å komme med noen råd knyttet til fullskala brannøvelser.

- Inngå skriftlig avtale med eier av objektet før øvelsen gjennomføres. Det kan i den forbindelse være lurt å sjekke grunnboken, slik at avtalen inngås med **rett** eier.
- Sjekk at det foreligger en forsikring som dekker eventuelle skader både på mannskapene og annen eiendom.
- Øvelsen må foregå til minst mulig sjenanse for omgivelsene. Velg derfor både tid og sted med omhu. Øvelse i tett bebygget strøk må unngås.
- Send skriftlig informasjon til naboer og fortell hvorfor, hvor og når øvelsen skal foregå.
- Fjern alt ikke brennbart materiale. Vær oppmerksom på at Direktoratet for arbeidstilsynet har utarbeidet en egen forskrift bla. for håndtering av asbest eller asbestholdig materiale.
- Vær sikker på at øvelsen foregår med tilstrekkelige mannskaper, og at det er tilgang til tilstrekkelig med sløkkevann.

SAMFUNNSAVDELINGEN

Med hilsen

Finn Mørch Andersen
fung. avd. direktør

Siri Hagehaugen
førstekonsulent

Saksbehandlere: Overingeniør John Olafsen og førstekonsulent Siri Hagehaugen